

УДК 378.147.091.313.011.3-051-057.21:664]:005.32
DOI: 10.24144/2524-0609.2023.52.78-83

Курило Ольга Юрївна
аспірантка, старший викладач
кафедра професійної освіти, трудового навчання та технологій
Бердянський державний педагогічний університет, м.Запоріжжя, Україна
olgakurilo1990@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0002-8344-869X>

МЕТОДИ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЙНО-ЦІННІСНОГО КОМПОНЕНТА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ ДО ТВОРЧОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. Актуальність дослідження полягає у необхідності оновлення змісту професійної (професійно-технічної) освіти та методик професійного розвитку педагогічних працівників, що потребує: урахування техніко-технологічних змін у галузях економіки; впровадження інноваційних технологій в освітній процес; створення гнучких траєкторій для опанування компетентностями, затребуваними роботодавцями; підготовку мотивованих фахівців нової генерації, зокрема інженерів-педагогів харчової галузі. Мета дослідження: висвітлення методів психолого-педагогічного впливу на формування мотиваційно-ціннісного компонента готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності. Методи дослідження: узагальнення і систематизація науково-теоретичних положень – для уточнення сутності основних понять, істотних для висвітлення методів психолого-педагогічного впливу на формування мотиваційно-ціннісного компонента готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності. Методика впливу на формування мотиваційно-ціннісного компонента готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності є ефективною завдяки використанню задачного та творчого підходів. Задачний підхід до організації освітнього процесу майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі дозволяв змістити акцент з репродуктивної діяльності на накопичення досвіду розв’язування мисленнєвих задач, які потребують не просто запам’ятовування готового знання, а й пошуку способів її розв’язків і творчу діяльність. Творчий підхід стимулював майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до формування творчої індивідуальності, творчого стилю діяльності, нестандартних рішень спеціалізованих задач і практичних проблем у певній сфері діяльності, здатності до інновацій.

Ключові слова: мотиваційно-ціннісний компонент, готовність, інженер-педагог, харчова галузь.

Вступ. У концепції Державної цільової соціальної програми розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2022-2027 рр. [19] визначено низку проблем, пов’язаних із становленням сучасних альтернативних моделей безперервного професійного розвитку педагогів та недостатньо динамічною модернізацією освітнього простору. Виникає необхідність оновлення змісту професійної (професійно-технічної) освіти та методик професійного розвитку педагогічних працівників, що потребує: урахування техніко-технологічних змін у галузях економіки; впровадження інноваційних технологій в освітній процес; створення гнучких траєкторій для опанування компетентностями, затребуваними роботодавцями; підготовку мотивованих фахівців нової генерації, зокрема інженерів-педагогів харчової галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На думку дослідників Л. Ази [2], Т. Алексєєвої [3], В. Климчука і В. Горбунової [10], М. Кот [12], Н. Макоїд [16], О. Мірошніченко [17], В. Семиченко [20], О. Сохаської [21], Р. Токарева [23], А. Яковенко [24] ціннісні орієнтації та професійні мотиви, є вихідними засадами професійного становлення особистості.

Мотив розуміється як намір, що разом з метою становить основний регулятор поведінки. Чим вище значимість результату діяльності для особистості, тим сильнішим стає мотив [11]. Науковці В. Зайчук, В. Клименко, С. Максименко, В. Соловієнко [7] розглядають мотив як реальне спонування, яке змушує людину діяти в певній ситуації, за певних життєвих обставин. Саме мотив стає внутрішньою спонукою до дії, яка є результатом усвідомлення особистістю своїх потреб, і виявляється в конкретних прагненнях їх задовольнити [9].

Сукупність спонукальних факторів, що визначають активність особистості – мотиви, потреби стимулюють, ситуативні чинники – є її мотивацією [8]. Моти-

вація – це найважливіша внутрішня характеристика людини, яка відображає особливості його мотиваційної структури і визначальний процес формування, актуалізації і реалізації мотивів під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів; об’єкт цілеспрямованого впливу з боку суб’єкта управління за допомогою використання стимулів з метою формування мотивів, які визначають поведінку особистості. Тобто, мотивація формується як на безпосередньо суб’єктивно-особистому рівні індивіда, так і на організаційно-управлінському рівні суб’єкта управління [15].

Під час реалізації освітнього процесу виникає можливість інтенсивного впливу на тих, хто навчається. Так, на думку М. Дяченко-Богуня активне навчання активізує розумову діяльність здобувачів вищої освіти незалежно від їхнього бажання [5].

Загалом науковці розглядають активне навчання майбутніх фахівців, як-то: організацію освітнього процесу, спрямованого на всебічну активізацію навчально-пізнавальної діяльності за допомогою використання дидактичних та організаційно-управлінських засобів [4]; перехід від переважно регламентуючих, алгоритмізованих, програмованих форм і методів організації дидактичного процесу до розвиваючих, проблемних, дослідницьких, пошукових, що забезпечує народження пізнавальних мотивів та інтересів, умов для творчості в навчанні [6]; способи та прийоми педагогічного впливу, які спонукають до розумової активності, до прояву творчого, дослідницького підходу та пошуку нових ідей для вирішення різних задач навчальної та навчально-дослідницької діяльності [18]; систему методів, що забезпечують активність і різноманітність розумової та практичної діяльності у процесі опанування навчального матеріалу, а саме ігровому дійстві й творчому характері навчання, інтерактивності, різноманітних комунікаціях, діалозі й полілозі, використанні знань і

досвіду, груповій взаємодії [13]. Тобто, активні методи навчання, перш за все, направлені на перебудову і вдосконалення освітнього процесу. Вони забезпечують формування і закріплення професійних знань, умінь та навичок; розвиток умінь самостійного мислення, орієнтування у новій ситуації; знаходження підходів до вирішення проблеми; встановлення ділових контактів із аудиторією.

Застосування активних методів в освітньому процесі закладу вищої освіти сприятиме: виробленню нових підходів до професійної ситуації, розвитку творчого мислення здобувачів вищої освіти; посиленню мотивації навчальної діяльності, інтересу до оволодіння новими знаннями, вміннями та їх практичному використанню; розвитку усного мовлення в умінні формулювати, обґрунтовувати й висловлювати власну точку зору [22].

Отже, використання активних методів навчання у підготовці майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі сприятиме активізації освітньої діяльності, виробленню умінь самостійного, оперативного та творчого вирішення професійних завдань як педагогічної, так і інженерної діяльності у процесі набування компетентностей, спрямованих на виконання основних функцій у майбутній професійній діяльності. До таких активних методів навчання відносяться: неімітаційні методи (дискусія, мозковий штурм), що спрямовані на стимулювання пізнавальної діяльності, повідомлення навчальної інформації, формування та вдосконалення професійних умінь та навичок, освоєння передового досвіду та контроль результатів навчання; імітаційні неігрові методи (імітаційні вправи, аналіз конкретних ситуацій та групові тренінги), що спрямовані на імітацію професійної діяльності. Форми організації освітнього процесу зорієнтовані на досягнення очікуваних результатів у формуванні готовності до творчої професійної діяльності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі.

Метою статті є висвітлення методів психолого-педагогічного впливу на формування мотиваційно-ціннісного компонента готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності. Відповідно до мети визначено такі завдання: виокремити зовнішні та внутрішні чинники формування готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності; розкрити формування мотиваційно-ціннісного компонента готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності на основі активних методів навчання.

Методи дослідження: узагальнення і систематизація науково-теоретичних положень – для уточнення сутності основних понять, істотних для висвітлення методів психолого-педагогічного впливу на формування мотиваційно-ціннісного компонента готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Посилення кадрового потенціалу галузі професійної (професійно-технічної) освіти щодо їхньої готовності швидко орієнтуватися у змінних умовах праці в області промисловості та освіти, забезпечується, зокрема, зорієнтованістю професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі на формування готовності до творчої професійної діяльності та створенням відповідних психолого-педагогічних умов (посилення креативного наповнення практико-орієнтованого змісту навчання майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі; використання елементів творчої діяльності у формах організації освітнього процесу, методах та засобах навчання майбутніх ін-

женерів-педагогів харчової галузі; психолого-педагогічний супровід індивідуально-креативного професійного становлення майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі).

Психолого-педагогічні умови освітнього процесу та відповідні навчально-методичні ресурси є чинниками, які впливають на сформованість готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності. Чинниками, які змінюються під цим впливом є мотиваційно-ціннісний, когнітивно-діяльнісний, особистісно-рефлексивний компоненти готовності до творчої професійної діяльності [1].

Методика впливу на формування мотиваційно-ціннісного компонента готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності заснована на задачному та творчому підходах. Наведемо приклади різнорівневих спеціалізованих задач та практичних проблем професійної (професійно-технічної) освіти та харчової галузі, які передбачають впровадження всього спектру різнорівневих завдань від «інтуїтивних» до «творчих» на основі творчої взаємодії майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі та викладачів [14].

Так, при вивченні дисципліни «Психологія» особливу увагу приділено адаптації майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до вимог і змісту освітнього процесу закладу вищої освіти, до нової соціальної ролі, усвідомленню їхніх індивідуальних та особистісних якостей, емоційних станів і соціально значущих почуттів та психічної регуляції (становленні та відновленні), щодо творчої професійної діяльності в умовах, що постійно змінюються, усвідомленню вирішального значення самостійності та особистої відповідальності за досягнуті результати, формуванню взаємовідносин один з одним і з викладачами.

Зміст дисципліни «Психологія» зорієнтований на вивчення законів психічної діяльності, сутності психічних явищ і їхньої ролі в самопізнанні особистості та її оточення; формування психологічних знань та вмінь, які сприяють вирішенню професійних завдань у педагогічній діяльності, створюють умови для професійного самовизначення та самоактуалізації майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі; формування психологічної культури, створення умов для індивідуально-креативного розвитку майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі, досягнення особистого успіху; вивчення закономірностей психічної діяльності з урахуванням конкретних професійних умов та індивідуальних особливостей. Ресурсами дисципліни «Психологія» передбачено виявлення у майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі потенційних можливостей (мотиваційних, інтелектуальних, емоційних та вольових); мотивування майбутніх фахівців до творчої професійної діяльності; забезпечення активного включення до навчальної, практично-зорієнтованої та самостійної діяльності; допомога в окресленні мети та завдань власного професійного становлення щодо очікуваних результатів стосовно формування компонентів готовності до творчої професійної діяльності. Нами розроблено та впроваджено на лекціях, практичних (семінарських) заняттях та самостійних роботах різнорівневі спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної (професійно-технічної) освіти та харчової галузі адаптаційного характеру з використанням неімітаційних методів навчання, зокрема дискусії. Дискусія передбачала реалізацію здобувачами освіти дій, як-то: адаптації, оцінки та консолідації.

Перша дія пов'язана з адаптацією майбутніх

інженерів-педагогів харчової галузі до поставленої проблеми, тобто вироблялася певна установка на її вирішення. При цьому перед викладачем (організатором дискусії) ставилися такі завдання: сформулювати проблему та цілі дискусії, створити необхідну мотивацію, тобто показати значимість вирішення проблеми, виявити у ній суперечливі питання, визначити очікуваний результат (рішення), сформулювати правила ведення дискусії. Так, на лекції під час вивчення Теми 2 «Психологічний аналіз діяльності» викладачем було окреслено головні аспекти творчої професійної діяльності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі. Зокрема, про сутність творчості; основні характеристики творчої професійної діяльності; можливості перетворення здобувачів вищої освіти на творчих особистостей, здатних до розумової, практичної та продуктивної діяльності; діагностики та коригування наявності креативних психічних / психологічних властивостей та здатностей. Наголошувалося на ролі творчості в успішному вирішенні складних спеціалізованих задач та практичних проблем у професійній (професійно-технічній) освіті та харчовій галузі, у тому числі таких, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов. Зазначалися суперечності, що виникли між: потребою майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі у професійному зростанні та недостатньою зорієнтованістю підготовки на розвиток творчої особистості суб'єкта навчання; потенційними можливостями творчої підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі у педагогічних закладах освіти та їх недостатньою реалізацією на практиці. Виявлені суперечності сприяли формулюванню проблеми дискусії – про необхідність індивідуально-креативного розвитку майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі.

Друга дія – дія оцінки – передбачала обмін думками, тобто активізації кожного учасника дискусії та оперативного проведення аналізу висловлених ідей, думок, позицій, пропозицій перед тим, як переходити до наступного витoku дискусії. З метою активізації обговорення проблеми використовували професійно зорієнтовані питання про творчу діяльність, її мету та мотиви. Щоб виявити справжні почуття та погляди майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі про майбутню професійну діяльність та можливості її творчого перетворення пропонувалося подовжити такі речення: «У Вашому розумінні творча особистість – це...». Так, здобувачка вищої освіти К. стверджувала, що «Це людська індивідуальність, яка виявляє розвинені творчі здібності, творчу мотивацію та творчі вміння», здобувач О. казав, що «Це особистість, яка здатна пропонувати свої власні методи до вирішення поставлених задач», здобувачка О. – «Особистість, яка готова шукати різні шляхи вирішення задач, яка дивиться на світ крізь призму виявлення своєї творчості», здобувач Д. – «Людина, яка має творчі здібності та використовує їх із задоволенням» тощо. На питання «У моєму розумінні творча професійна діяльність – це...» здобувачка вищої освіти К. стверджувала «Діяльність, в якій ти використовуєш творчий підхід», здобувач П. – «Діяльність, в якій людина розвивається не тільки науково, а й творчо», здобувачка Л. – «Діяльність, що виходить за межі виконання поставленої задачі, але прямо пов'язана з нею» тощо. На питання «Творчість для моєї майбутньої професійної діяльності – це...» здобувач вищої освіти казав «Можливість відрізнитися від усіх, бути творчим та унікальним», здобувачка Н. – «Необхідний компонент професійної діяльності, який втілює креативні ідеї для здобуття но-

вих клієнтів», здобувач В. стверджував «Можливість підходити до роботи з іншої, творчої сторони задля досягнення поставленої мети» тощо.

Третя дія – дія консолідації – передбачала вироблення певних єдиних чи компромісних думок, позицій, рішень. На цьому етапі здійснювалася контролююча функція, а саме зіставлення мети з отриманими результатами, формулювання висновків, виявлення позитивних та негативних сторін дискусії. Зазначені дії допомогли учасникам дискусії дійти узгодженої думки, що мала пізнавальне та творче практичне значення. Так, по закінченню обговорення сумісно із здобувачами вищої освіти дійшли висновку, що за умов високого рівня індивідуально-креативного розвитку та взаємозв'язку інтелектуальних, мотиваційних та саморозвивальних складників, відбувається актуалізація власних творчих сил і можливостей, які шлях до активної творчої професійної діяльності.

Таким чином, використання методу дискусії сприяє формуванню готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності, який переважно пов'язуємо з мотиваційно-ціннісним компонентом.

На практичному занятті з Теми 2 «Психологічний аналіз діяльності» виконувались завдання креативно-орієнтаційного змісту. Майбутні інженери-педагоги харчової галузі мали можливість отримати первинну інформацію про творчу діяльність, її мету та мотиви. Наприклад: «Побудуйте логічний ряд так, щоб кожне попереднє поняття було більш загальним по відношенню до наступного»; «Визначте, які творчі навички необхідно сформувати в процесі навчання за спеціальністю»; «Визначте, які фактори впливають на формування творчих навичок».

На практичному занятті з Теми 3 «Пізнавальні психічні процеси. Мислення» виконувались завдання на активізацію креативного мислення, розумових дій та операцій з елементами творчості, наприклад: «Чи однакові за значенням і використанням перераховані нижче терміни? Обгрунтуйте відповідь, спираючись на додаткову літературу (інтелект, мислення, розум, розсудок, менталітет, знання, мудрість, освіченість, інформація, інтелегентність, розуміння, поінформованість, ерудиція)»; «Прокоментуйте наведені визначення творчого мислення та виберіть, які на Вашу думку, найбільш правильні. 1. Процес, який завжди спирається на дані чуттєвого досвіду. 2. Простий ланцюг асоціацій, що протікають у свідомості. 3. Опосередковане та узагальнене відображення дійсності, вид розумової діяльності, що полягає у пізнанні сутності речей та явищ, закономірних зв'язків та відносин між ними. 4. Здатність бачити предмет (можливості його використання) під новим кутом зору і продукувати ідеї у невизначеній ситуації (тобто за відсутності передумов для формування нових ідей)».

Керування ходом розв'язання різнорівневих спеціалізованих задач та практичних проблем професійної (професійно-технічної) освіти та харчової галузі креативно-орієнтаційного змісту спонукало майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до пошукового мислення, активного формування й критичного осмислення власної точки зору. При цьому позиція викладача передбачала такі дії: виокремлення необхідного часу для продумування відповідей учасниками освітнього процесу; уникнення нечітких, двозначних запитань; звертання уваги на кожну відповідь; зміна ходу мислення та уточнення висловів майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі; застереження від надмірних узагальнень; спонукування суб'єктів освітнього процесу до поглиблення думок.

Отже, під час вивчення дисципліни «Психологія» креативно-орієнтаційні задачі та практичні проблеми професійної (професійно-технічної) освіти та харчової галузі сприяють виявленню потенційних можливостей майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі, їхнього усвідомлення щодо вирішального значення самостійності та особистої відповідальності, за досягнуті результати, їхньої спрямованості на формування готовності до творчої професійної діяльності.

Висновки. Посилення кадрового потенціалу галузі професійної (професійно-технічної) освіти щодо їхньої готовності швидко орієнтуватися у змінних умовах праці в області промисловості та освіти, забезпечується зорієнтованістю професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі на формування готовності до творчої професійної діяльності та створенням відповідних психолого-педагогічних умов. Психолого-педагогічні умови освітнього процесу та відповідні навчально-методичні ресурси є чинниками, які впливають на сформованість

компонентів готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності: мотиваційно-ціннісного, когнітивно-діяльнісного, особистісно-рефлексивного. Методика впливу на формування мотиваційно-ціннісного компонента готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності є ефективною завдяки використанню задачного та творчого підходів. Задачний підхід до організації освітнього процесу майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі дозволяє змістити акцент з репродуктивної діяльності на накопичення досвіду розв'язування мисленнєвих задач, які потребують не просто запам'ятовування готового знання, а й пошуку способів її розв'язків і творчу діяльність. Творчий підхід стимулює майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до формування творчої індивідуальності, творчого стилю діяльності, нестандартних рішень спеціалізованих задач і практичних проблем у певній сфері діяльності, здатності до інновацій.

Конфлікт інтересів. Автори підтверджують відсутність фінансових, особистих чи інших інтересів, що можуть розглядатися як потенційний конфлікт інтересів щодо публікації цієї статті.

Фінансування. Робота виконана за відсутності фінансової підтримки з боку будь-яких організацій.

Доступність даних. Це теоретичне дослідження не передбачає використання додаткових наборів даних.

Використання штучного інтелекту. Інструменти штучного інтелекту не використовувались при написанні цієї роботи.

Список використаної літератури

1. Kurilo O., Kryvylova O., Alieksieieva G. Strengthening the Human Resources Potential of the Food Industry in the Context of Professional Creativity. *World Research Society International Conference (16th – 17th July 2022)*. Puerto Plata, Dominican Republic: Institute for Technology and Research, 2022. P.49–56.
2. Аза Л.О. Особливості професійного самовизначення молоді. *Філософ. і соціол. думка*. 1989. № 6. С.1–9.
3. Алексеева Т.В. Професійне становлення особистості в системі вузівської підготовки: теоретико-методологічний аналіз проблеми. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. Вип. 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadrps_2013_4_18 (дата звернення: 20.03.2023).
4. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2004. С. 17.
5. Дяченко-Богун М. Активні методи навчання у вищому навчальному закладі. *Витоки педагогічної майстерності*. 2014. Вип. 4. С.74–79.
6. Свтушевський В. Управління інноваційним розвитком у вищих навчальних закладах України. *Проблеми освіти*. 2008. Вип. 54. С. 14.
7. Загальна психологія: підруч. / С.Максименко, В.Зайчук, В.Клименко, В.Соловієнко; за заг. ред. С.Д.Максименка. Київ: Форум, 2000. 543 с.
8. Занюк С.С. Психологія мотивації: навч. посіб. Київ: Либідь, 2002. 304 с.
9. Іванова Н.Г. Сутність мотиву особистості в теорії мотивації. *Вісник Національного університету оборони України. Питання психології*. 2021. Вип. 3 (61). С.20–27.
10. Климчук В.О., Горбунова В.В. Внутрішня мотивація учбової діяльності молоді: теорія, методика, програма розвитку: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім.І. Франка, 2014. 110 с.
11. Кобяцька І. Роль мотивації вивчення іноземної мови студентами технічних ВНЗ у період адаптації. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2002. № 5. С. 82–87.
12. Кот М.І. Професійна мотивація студентів як спосіб активізації навчання. *Педагогічні науки*. 2017. Випуск LXXV. Том 1. С.130–132.
13. Коченгіна М.В. Використання активних методів навчання в процесі формування готовності вихователів дошкільного навчального закладу до створення безпечного інформаційного середовища для дітей дошкільного віку. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2016. Вип. 39. С.113.
14. Курило О.Ю. Психолого-педагогічні умови формування готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності. *Інноваційна педагогіка. Розділ 2: Теорія та методика професійної освіти*. 2021. Вип. 41. Т. 2. С.55–59.
15. Магопєць О.А. Теоретико-методологічні основи мотивації і стимулювання трудової діяльності. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2011. Вип. 20(2). С.15–21.
16. Макоїд Н. Методика і результати вивчення мотиваційної сфери студентів. *Вища освіта України*. 2002. № 1. С.65–70.
17. Мірошніченко О.А. Види мотивації особистості до професійної діяльності. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2016. № 25. С.87–93.
18. Наволокова Н.П. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. Харків: Основа, 2009. 154 с.
19. Розпорядження КМ України «Про схвалення концепції Державної цільової соціальної програми розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2022–2027 рр.» від 09.12.2021 р. № 1619-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1619-2021-%D1%80#Text> (дата звернення: 15.03.2023).
20. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності: навч. посіб. Київ: Вища школа, 2004. 335 с.
21. Сохаська О. Особливості освітніх мотивацій та ціннісні орієнтації студентської молоді. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Розділ II. Філософська антропологія та філософія культури*. 2014. Вип. 18. С.74–80.
22. Тимченко С. Активні методи навчання у вивченні професійно орієнтованих дисциплін майбутніми диспетчерами управління повітряним рухом. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Педагогічні науки*. 2012. Вип. 103. С.304–311.
23. Токарев Р.В. Життєві та професійні орієнтації студентської молоді. *Філол. і соціол. думка*. 1996. № -8. С.166–172.
24. Яковенко А.В. Вплив суспільних чинників на студентську молодь (мотиваційний аспект). *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2000. № 1. С.82–88.

References

1. Kurilo, O., Kryvylova, O., & Aliexsieieva, G. (2022). Strengthening the Human Resources Potential of the Food Industry in the Context of Professional Creativity. *World Research Society International Conference*. (pp. 49-56). Institute for Technology and Research.
2. Aza, L.O. (1989). Osoblyvosti profesiinoho samovyznachennia molodi [Peculiarities of professional self-determination of young people]. *Filosof. i sotsiol. dumka – Philosopher. and sociol. opinion*, 6, 1–9. [in Ukrainian].
3. Aleksieieva, T.V. (2023). *Profesiine stanovlennia osobystosti v systemi vuzivskoi pidhotovky: teoretyko-metodolohichni analiz problemy* [Professional development of personality in the system of university training: theoretical and methodological analysis of the problem]. *Bulletin of National Academy of State Border Service of Ukraine* 6 4. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2013_4_18 [in Ukrainian].
4. Dychkivska, I.M. (2004). *Innovatsiini pedahohichni tekhnologii* [Innovative pedagogical technologies]. Akademvydav [in Ukrainian].
5. Diachenko-Bohun, M. (2014). Aktyvni metody navchannia u vyshchomu navchalnomu zakladi [Active methods of learning in a higher educational institution]. *Vytoky pedahohichnoi maisternosti*, 4, 74–79. [in Ukrainian].
6. Ievtushevskiy, V. (2008). Upravlinnia innovatsiinym rozvytkom u vyshchych navchalnykh zakladakh Ukrainy [Management of innovative development in higher educational institutions of Ukraine]. *Problemy osvity – Problems of education*, 54, 14 [in Ukrainian].
7. Maksymenko, S.D., Zaichuk, V.O., Klymenko, V.V., & Soloviienko, V.O. (2000). *Zahalna psykholohiia* [General psychology]. Forum [in Ukrainian].
8. Zaniuk, S.S. (2002). *Psykholohiia motyvatsii* [Psychology of motivation]. Lybid. [in Ukrainian].
9. Ivanova, N.H. (2021). Sutnist motyvu osobystosti v teorii motyvatsii [The essence of the personal motive in the theory of motivation]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy. Pytannia psykholohii – Bulletin of the National Defense University of Ukraine. A question of psychology*, 3 (61), 20–27 [in Ukrainian].
10. Klymchuk, V.O., & Horbunova, V.V. (2014). *Vnutrishnia motyvatsiia uchbovoi diialnosti molodi: teoriia, metodyka, prohrama rozvytku* [Internal motivation of educational activity of youth: theory, methodology, development program]. Vyd-vo ZhDU im. I.Franka [in Ukrainian].
11. Kobiatska, I. (2002). Rol motyvatsii vyvchennia inozemnoi movy studentamy tekhnichnykh VNZ u period adaptatsii [The role of motivation for learning a foreign language by students of technical universities during the adaptation period]. *Pedahohika i psykholohiia profesiinnoi osvity – Pedagogy and psychology of professional education*, 5, 82–87. [in Ukrainian].
12. Kot, M.I. (2017). Profesiina motyvatsiia studentiv yak sposib aktyvizatsii navchannia [Professional motivation of students as a way to activate learning]. *Pedahohichni nauky – Pedagogical sciences*, LXXV, 1, 130–132. [in Ukrainian].
13. Kochenhina, M.V. (2016). Vykorystannia aktyvnykh metodiv navchannia v protsesi formuvannia hotovnosti vykhovateliv doshkilnoho navchalnoho zakladu do stvorennia bezpechnoho informatsiinoho seredovyscha dlia ditei doshkilnoho viku [The use of active learning methods in the process of forming the readiness of preschool teachers to create a safe information environment for preschool children]. *Naukovi zapysky kafedry pedahohiky – Scientific notes of the department of pedagogy*, 39, 113. [in Ukrainian].
14. Kurylo, O.Iu. (2021). Psykholoho-pedahohichni umovy formuvannia hotovnosti maibutnykh inzheneriv-pedahohiv kharchovoi haluzi do tvorchoi profesiinnoi diialnosti [Psychological and pedagogical conditions for the formation of readiness of future engineers-pedagogues of the food industry for creative professional activity]. *Innovatsiina pedahohika. Rozdil 2: Teoriia ta metodyka profesiinnoi osvity – Innovative pedagogy. Chapter 2: Theory and methodology of professional education*, 41, 2, 55–59. [in Ukrainian].
15. Mahopets, O.A. (2011). Teoretyko-metodolohichni osnovy motyvatsii i stymuliuвання trudovoi diialnosti [Theoretical and methodological bases of motivation and stimulation of labor activity]. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Scientific works of the Kirovohrad National Technical University. Economic sciences*, 20 (2), 15–21. [in Ukrainian].
16. Makoid, N. (2002). Metodyka i rezultaty vyvchennia motyvatsiinoi sfery studentiv [Methodology and results of studying the motivational sphere of students]. *Vyscha osvita Ukrainy – Higher education of Ukraine*, 1, 65-70 [in Ukrainian].
17. Miroshnychenko, O.A. (2016). Vydy motyvatsii osobystosti do profesiinnoi diialnosti [Types of personal motivation for professional activity]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka. Psykholohiia. Pedahohika – Pedagogical education: theory and practice. Psychology. Pedagogy*, 25, 87–93. [in Ukrainian].
18. Navolokova, N.P. (2009). *Entsyklopediia pedahohichnykh tekhnologii ta innovatsii* [Encyclopedia of pedagogical technologies and innovations]. Osnova [in Ukrainian].
19. Rozporiadzhennia KM Ukrainy «Pro skhvalennia kontseptsii Derzhavnoi tsilovoi sotsialnoi prohramy rozvytku profesiinnoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity na 2022-2027 rr.» [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the concept of the State targeted social program for the development of professional (vocational and technical) education for 2022-2027"]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1619-2021-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
20. Semychenko, V.A. (2004). *Psykholohiia pedahohichnoi diialnosti*. [Psychology of pedagogical activity]. Vyscha shkola. [in Ukrainian].
21. Sokhatska, O. (2014). Osoblyvosti osvitnykh motyvatsii ta tsinnisni oriientsatsii studentskoi molodj [Peculiarities of educational motivations and value orientations of student youth]. *Naukovi visnyk Skhidnoevropeiskoho natsionalnoho universytetu im. Lesi Ukrainky. Rozdil II. Filosofska antropolohiia ta filosofiiia kultury – Scientific Bulletin of Lesya Ukrainka East European National University. Section II. Philosophical anthropology and philosophy of culture*, 18, 74-80 [in Ukrainian].
22. Tymchenko, S. (2012). Aktyvni metody navchannia u vyvchenni profesiino oriientovanykh dystsyplin maibutnomy dyspetcheramy upravlinnia povitrianykh rukhom [Active learning methods in the study of professionally oriented disciplines by future air traffic controllers]. *Naukovi zapysky Kirovohradskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka. Seria: Pedahohichni nauky – Scientific notes of Kirovohrad State Pedagogical University named after Volodymyr Vynnychenko. Series: Pedagogical Sciences*, 103, 304-311. [in Ukrainian].
23. Tokarev, R.V. (1996). Zhyttievi ta profesiini oriientsatsii studentskoi molodi [Life and professional orientations of student youth]. *Filos. i sotsiol. Dumka – Philos. and sociol. opinion*, 7-8, 166–172. [in Ukrainian].
24. Iakovenko, A.V. (2000). Vplyv suspilnykh chynnykiv na studentsku molod (motiveynyi aspekt) [Influence of social factors on student youth (motivational aspect)]. *Sotsiolohiia: teoriia, metody, marketynh – Sociology: theory, methods, marketing*, 1, 82-88 [in Ukrainian].

Статус статті: Отримано: 31.03.2023 Прийнято: 02.05.2023 Опубліковано: 04.05.2023

Kurilo Olga

PhD Student, Senior Teacher

Department of Vocational Education, Labor Training and Technology
Berdiansk State Pedagogical University, Zaporizhia, Ukraine

METHODS OF INFLUENCING THE FORMATION OF THE MOTIVATIONAL AND VALUE COMPONENT OF THE READINESS OF FUTURE FOOD INDUSTRY ENGINEERS-TEACHERS FOR CREATIVE PROFESSIONAL ACTIVITY

Abstract. The relevance of the study lies in the need to update the content of professional (vocational) education and methods of professional development of teachers, which requires: taking into account technical and technological changes in the sectors of the economy; introduction of innovative technologies in the educational process; creation of flexible trajectories for mastering the competencies demanded by employers; training of motivated specialists of a new generation, in particular, food industry engineers-teachers. The study purpose: to highlight the methods of psychological and pedagogical influence on the formation of the motivational and value component of future food industry engineers-teachers readiness for creative professional activity. Research methods: generalization and systematization of scientific and theoretical provisions – to clarify the essence of the basic concepts essential for highlighting the methods of psychological and pedagogical influence on the formation of the motivational and value component of future food industry engineers-teachers readiness for creative professional activity. The methodology of influencing the formation of the motivational and value component of future food industry engineers-teachers readiness for creative professional activity is effective through the use of task-based and creative approaches. The task-based approach to the organization of the educational process of future food industry engineers-teachers allowed to shift the emphasis from reproductive activities to the accumulation of experience in solving mental problems that require not only memorization of ready-made knowledge, but also the search for ways to solve it and creative activity. The creative approach stimulated future food engineers to develop a creative personality, creative style of activity, non-standard solutions to specialized tasks and practical problems in a particular field of activity, and the ability to innovate.

Key words: motivational and value component, readiness, engineer-teacher, food industry.